E-Bezpečí 2019, 4(1): Page 12-19. Univerzita Palackého v Olomouci. ISSN 2571-1679.
Online: https://www.e-bezpeci.cz/index.php?view=article&id=1405

JSTE RODIČE? A JSTE AKTIVNÍ V PROSTŘEDÍ INTERNETU? MOŽNÁ I VY PROVOZUJETE SHARENTING

Kamil KOPECKÝ

Termín sharenting (oversharenting) označuje nadměrné používání sociálních médií (a obecně internetových služeb) rodiči, kteří sdílejí obsah, ve kterém figurují jejich vlastní děti. Sharenting je vlastně kombinací slov share (sdílet) a parenting (rodičovství) a můžeme si ho představit jako nadměrné sdílení fotografií či videí vlastních dětí (zpravidla bez jejich souhlasu), zakládání profilů dětí v rámci různých druhů online služeb (bez jejich souhlasu) - v extrémních podobách zakládání prenatálních profilů, zakládání různých druhů online deníčků, ve kterých je život dítěte monitorován den po dni, měsíc po měsíci apod.

V posledních letech začíná sharenting představovat stále větší problém. **Děti, které dospívají, nechtějí, aby jejich rodiče tento obsah (např. fotografie obnažených dětí na nočníčku nebo třeba na pláži, fotky ultrazvuku dítěte, fotky novorozenců a batolat) sdíleli a aby jejich fotografie, videa či citlivé informace o nich samotných kolovaly internetem a mohl se k nim dostat kdokoli.** Často tento obsah vnímají jako ponižující, nevhodný, urážlivý, jednoduše intimní a citlivý. A žádají, aby jej jejich rodiče odstranili, smazali, nešířili. Co ale dělat, když rodiče žádosti dítěte nevyhoví?

Michigenská univerzita zveřejnila analýzu sdílení, která ukazuje, že 56 % rodičů sdílí potenciálně trapné a citlivé

informace o svých dětech, 51 % poskytuje informace, které mohou vést k lokalizaci dítěte (tj. např. bydlišti, škole), 27 % pak na internet přímo nahrává nevhodné fotografie či videa. **Vytváří tak dítěti online identitu, kterou dítě nechtělo a po rodiči ani nepožadovalo**, psychiatr Elias Aboujaoude ze Stanfordské univerzity to nazval "digitálním únosem" (tento termín se dále zažil pro označení situace, kdy si někdo stáhne fotografii vašeho dítěte a prezentuje ji na svém profilu, jako by byla jeho vlastní). Ten dále upozorňuje na to, že se **z rodičovství v online spíše stává soutěž v získávání pozornosti** - v prostředí sociálních sítí na sebe díky fotografiím našich dětí soustředíme pozornost a získáváme lajky, tedy i vlastní ocenění.

(Zdroj obrázku: www.the-instillery.com)

Podle výzkumu projektu Preparing for a Digital Future (London School of Economics and Policital Sciences, 2014-2017) **tři čtvrtiny rodičů, kteří používají internet, sdílí minimálně jednou měsíčně fotografie nebo videa**

svých dětí - častěji pak sdílejí tyto materiály rodiče menších dětí. Lehce přes 50 procent z nich sdílí materiály s přáteli či rodinou, 3 % rodičů pak sdílí materiály zcela veřejně. Profesorka Soňa Livingstone upozorňuje na to, že je důležité, aby děti a rodiče diskutovali o výhodách i nevýhodách sdílení těchto materiálů v online prostředí, potvrzuje také, že se její výzkumný tým dotazoval řady rodin, ve kterých si i malé děti přály, aby jejich rodiče sdíleli méně fotografií a více se s dětmi radili (např. získali jejich souhlas).

Data z Británie můžeme doplnit také o některé zajímavé údaje z českého výzkumu Rodič a rodičovství v digitální éře (Univerzita Palackého v Olomouci & O2 Czech Republic). Tento výzkum se zaměřuje na české rodiče a v zásadě potvrzuje zahraniční data - 74,29 českých rodičů umisťuje fotografie svých dětí na svůj vlastní profil na sociálních sítích, současně 19,12 % má fotografie dětí umístěny v cloudu, 3 % má pak vytvořenou speciální www stránku, kam fotografie ukládá. Českým specifikem je také Rajče.net, kam umisťuje fotografie cca 9 % rodičů. 80 % rodičů zpřístupňuje fotografie dětí především příbuzným (např. prarodičům, sourozencům), s přáteli ze sociálních sítí sdílí fotografie dětí téměř 42 % rodičů. Zhruba pětina rodičů sdílí fotografie, na kterých jsou jejich děti částečně obnaženy a je možné určit jejich identitu.

{loadposition souvisejici}

Další autoři upozorňují na to, že **má sharenting negativní dopad na sebevědomí dítěte, a to díky negativním reakcím internetového publika na sdílené materiály. Dítě - konfrontováno s obsahem, který jeho rodiče sdílejí, pak může mít problém s utvářením vlastní identity** - oddělené od online identity, kterou mu vytvořili v internetovém světě jeho rodiče. Linda Morganová např. upozorňuje na problémy spojené s "**maminkovskými blogy**" (moomy blogs), které jsou celosvětově velmi rozšířeny a jejichž autorky zveřejňují skutečně ohromující množství informací o svých dětech, aniž by respektovaly

jejich soukromí. Děti, které se na tyto blogy dostávají, nemají možnost volby. Je jasné, že současná generace mladých uživatelů internetu vnímá soukromí jinak a také sdílí ohromující množství citlivých údajů - volbu však činí oni sami, nerozhodují za ně jejich rodiče.

Veronica Barassi z Goldsmith´s University of London, vedoucí projektu Child Data Citizen, upozorňuje např. na problémy spojené se sdílením fotografií dětí na politických demonstracích. Jako příklad uvádí fotografie dětí z londýnské demonstrace proti Donaldu Trumpovi, které na Instagram nasdíleli jejich rodiče. Děti se tak staly součástí politické agendy a aktivními účastníky politicky motivované aktivity, ačkoli to tak třeba jejich rodiče nezamýšleli, protože své děti jednoduše berou všude.

Pro další příklady nemusíme jít daleko, vzpomeňme na to, jak jsou děti v online **využívány (či zneužívány) k propagaci různých politických názorů a ideologií** i v ČR, např. jsou součástí různých druhů demonstrací (vzpomeňme hned na několik kauz, ať už je to účast 12letých dětí na demonstracích za svobodu v Praze - viz. známý hoax vnučka profesora Drahoše vedla studentské protesty, který aktivně šířil např. poslanec Foldyna - dále účast dětí na demonstracích proti uprchlíkům, proti homosexuálům, proti Andreji Babišovi a Miloši Zemanovi apod.).

Další formu využívání/zneužívání dětí rodiči představují různé druhy videí šířených sociálními sítěmi, která jsou vytvářena přímo rodiči - vzpomeňme na kauzu videa holčičky mlátící baseballovou pálkou do polštáře představujícího Róma a motivována svým otcem křičí “zmrdi”, dále např. na video, ve kterém nezletilý devítiletý syn s rodiči zpívá píseň kapely Ortel Mešita a gesty naznačuje uřezávání hlav apod. Tím nechci říci, že by snad děti neměly být od malička angažovány a neměly si vytvářet na věci svůj vlastní názor (nebo ho jednoduše přebrat od rodičů), jde čistě o výstupy v online světě - tj. o fotografie a videa, která mohou dítěti

zkomplikovat budoucí život.

Děti jako součást demonstrací proti uprchlíkům

(Zdroj: https://maca.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=482032)

Pro zajímavost - v Rusku dokonce odhlasovali poslanci zákaz účasti dětí na demonstracích - organizátorům akcí, do kterých budou zapojeny děti, hrozí 15 dnů vězení či pokuta ve výši až půl milionu rublů.

Dalším velmi zásadním problém, ve kterém vstupuje do hry sharenting, je využívání dětí jako komerčního nástroje - tj. dítě slouží k přitáhnutí pozornosti, je nástroj pro získávání followerů, nástrojem pro monetarizaci. Jinými slovy - **velká část bloggerů vydělává na tom, že sdílí a komerčně využívá záznamy ze života svých dětí**. Zde samozřejmě záleží na tom, co a jak rodiče sdílejí a využívají - jeden z

nejúspěšnějších světových youtuberů je dnes sedmiletý Ryan , jehož kanál zaměřený na recenze hraček (ToysReview) odebírá přes 10 milionů lidí. Takto velké množství odběratelů v kombinaci se zajímavým obsahem cíleným na děti malému Ryanovi a jeho rodičům vydělává přibližně čtvrt miliardy korun ročně. Zde lze najít velké množství pozitiv - obsah je zajímavý, pozitivní, neagresivní, dopad na Ryana je a pravděpodobně i bude pozitivní. Na druhé straně však nalezneme řadu kanálů a blogů, které děti vyloženě zneužívají - a to fyzicky či psychicky.

Zcela jiný případ však představoval videokanál **DaddyOFive**, o kterém jsme vás informovali před rokem a půl, kdy kauza vrcholila. V rámci tohoto videokanálu rodiče své děti (9 a 11 let) vyloženě šikanovali, týrali, prankovali, obviňovali je ze lží, ničili jim věci, fyzicky je týrali a jejich reakce včetně křiku, pláče a zoufalství natáčeli a sdíleli svým followerům. A poté se dětem smáli a vysvětlovali jim, že jde o pouhý žert. Kanál DaddyOFive sledovalo více než 750 000 uživatelů. V roce 2017 se na rodiče vznesla velká vlna kritiky a byli také zažalováni za týrání a zanedbávání dětí, videa se záznamy týrání a prankování byla odstraněna, rodiče se na kanálu veřejně omluvili, Oba rodiče se rovněž dostali na 5 let pod probační dohled a přestali vytvářet videoobsah pro kanál DaddyOFive. Poté se pokusili rozjet nový kanál s podobným obsahem s názvem FamilyOFive, jehož provoz však server YouTube zastavil. Případ je poměrně rozsáhlý a další podrobnosti o něm naleznete např. na Wikipedii. Kanály tohoto typu nejsou zdela běžné, přesto je jich mnoho. Daleko běžnější jsou především kanály, blogy a další webové stránky, které pouze zachycují zajímavosti ze života dětí, ale i ty přitahují pozornost, followery a zisk.

Doporučení pro rodiče:

1. Přemýšlejme o tom, zda to, co o svém dítěti sdílíme, nemůže naše dítě negativně ovlivnit třeba v budoucnu - tj.

dítě se např. nestane terčem posměchu od svých spolužáků, kteří jeho foto odhalí.

2. Získejme souhlas dítěte - i malé děti, třeba 6leté, by měly souhlasit s tím, že jejich fotografii či video ukážete jiným lidem. Starší děti o souhlas vždy požádejme.

3. Pokud sdílíme hromadná fota, třeba z oslav narozenin, kde je více dětí, **zkontrolujme, zda s tímto sdílením souhlasí i rodiče ostatních dětí**, které se oslavy účastnily. Ne každý chce sdílet fota svých dětí na internetu

4. Nesdílejme žádné příliš osobní fotografie - odolejme nutkání nahrát na internet např. fotografie našeho dítěte na nočníku, fotografie dítěte upatlaného od jídla, počuraného či pokakaného apod. To, co může připadat roztomilé nám, nemusí připadat roztomilé ostatním - a dítěti může způsobit v budoucnu řadu problémů. Co když foto či video v budoucnu zachytí jeho spolužáci a stane se terčem posměchu? Co když začne mít díky těmto materiálům dítě problémy třeba s úzkostí, se stravováním, se spánkem atd?

Slovo závěrem

Při sdílení jakéhokoli informace o našem dítěti, ať už jde o fotografie, videa, nebo třeba informace o jeho zdravotním stavu, je nutné promysle, zda tyto materiály nemohou být zneužity - a to nejenom dnes, ale také v budoucnu. Zároveň je nutné uvědomit si, že při sdílení materiálu třeba do prostředí sociálních sítí velmi rychle ztrácíme nad jeho šířením kontrolu - může jej stáhnout kdokoli, kdo má k našemu profilu přístup.

Pro E-Bezpečí
Kamil Kopecký
Univerzita Palackého v Olomouci

Zdroje:

Preparing for a Digital Future. London School of Economics and Political Science.
http://www.lse.ac.uk/media-and-communications/research/research-projects/preparing-for-a-digital-future

Sharenting: Un Fenómeno que Afecta a Nuestros Hijos. Colegio Bruning.
https://colegiobruning.edu.pe/sharenting-afecta-nuestros-hijos/

The 'sharent' trap – should you ever put your children on social media?
The Guardian.
https://www.theguardian.com/lifeandstyle/2018/may/24/sharent-trap-should-parents-put-their-children-on-social-media-instagram

Do you overshare? How personal posts can affect your kids. King 5 News.
h
ttps://web.archive.org/web/20140508102752/http://www.king5.com/news/parent-to-parent/Do-you-overshare-How-personal-posts-can-affect-your-kids-212765051.html

Bezpečnostní upozornění: Děti na demonstrace nepatří. Roman Máca.
https://maca.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=482032

Rodič a rodičovství v digitální éře. Univerzita Palackého v Olomouci & O2 Czech Republic.
http://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/vyzkumne-zpravy/107-rodic-a-rodicovstvi-v-digitalni-ere-2018/file